

Verksamhetsrapport Smittskydd Gotland 2024

Uppdrag

Smittskyddsläkaren har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom det område där hen verkar enligt Smittskyddslagen (2004:168). Smittskyddsenhetens uppdragsbeskrivning finns i DocPoint STY-13592.

Resurser

Under 2024 har smittskyddsenheten bemannats av smittskyddssjuksköterska och smittskyddsläkare. En biträdande smittskyddsläkare har anställts på deltid för att göra enheten mindre sårbar. Uppdraget som smittskyddsadministratör har flyttats till förvaltningens chefssekreterare.

Årets verksamhet

Eliminera Hepatit C

År 2015 fastställde Världshälsoorganisationen, WHO, målet att till år 2030 eliminera hepatit B och C som allvarliga hot mot folkhälsan. Alla medlemsländer i WHO, inklusive Sverige, har antagit målet. För eliminering av hepatit C har det tagits fram en nationell handlingsplan. Den nationella elimineringsplanen för hepatit B är under framtagande. I Region Gotland finns en arbetsgrupp med deltagare från smittskydd och infektionskliniken. Under året har det genomförts informationskampanjer till allmänheten och till sjukvården. Arbetet för att eliminera hepatit C fortsätter.

Arbetsgrupp vaccinationer

Infektionskliniken, primärvården, primärvårdens vaccinationsenhet samt smittskydd har under året startat upp en arbetsgrupp för att samordna och planera vaccinationsarbetet i Region Gotland. Arbetsgruppens uppdrag är att ta fram en överenskommelse om vilka vaccin som ska erbjudas inom vilka verksamheter samt se över riktlinjer och beslutsstöd.

Strama

Se särskild del i patientsäkerhetsberättelsen.

Mycoplasma pneumoniae

Många fall av mycoplasma pneumoniae konstaterades under hösten 2024. Sjukdomen är inte anmälningspliktig och ingår inte i smittskyddslagen. Med anledning av det stora utbrottet och därmed ovanligt många fall som krävt sjukhusvård har Folkhälsomyndigheten en särskild bevakning av epidemin. På Gotland har det noterats en ökning av antalet fall med behov av ineliggande vård med anledning av mykoplasmainfektion.

Vaccinationer

Covid-19:

Vaccinationer mot covid-19 har erbjudits enligt Folkhälsomyndighetens

rekommendationer. Smittskyddsläkaren deltar som medicinskt sakkunnig i vaccinationsarbetet.

Vårdosen för de allra äldsta 80+ gavs under mars och april och resulterade i en vaccinationstäckning på 61%. Höstens vaccinationskampanj mot covid-19 och säsongsinfluensa startade den 15 oktober och avslutades den 31 december. Totalt under perioden erhöll 13 423 personer vaccin mot covid-19. Det motsvarar en vaccinationstäckning för gruppen 65+ på 69%.

Säsongsinfluensa:

Vaccinationerna mot säsongsinfluensa startade den 15 oktober. Boende på SÄBO erbjöds ett högdos-influensavaccin, Efluelda tetra. Övriga har haft tillgång till standardvaccin Vaxigrip tetra. För barn finns även vaccinet Fluenz nässpray. Totalt under perioden 2024-10-15 till 2024-12-31 har 531 personer erhållit Efluelda tetra, 2 personer har erhållit Fluenz nässpray och 12 688 personer har erhållit Vaxigrip tetra. Totalt har 13 221 doser influensavaccin givits. Det motsvarar en vaccinationstäckning för gruppen 65+ på 65%.

Pneumokocker:

Den 1 december 2022 trädde ett nytt särskilt vaccinationsprogram mot pneumokocker i kraft. Det omfattar personer i vissa medicinska riskgrupper samt samtliga som fyller 75 år under året. Sedan tidigare har Gotland ett regionalt beslut att personer från och med 65 års ålder erbjuds kostnadsfritt vaccin mot pneumokocker. Ytterligare en nyhet är att det nu rekommenderas upprepade vaccindoser. Vaccinationer mot pneumokockinfektioner har bland annat erbjudits av primärvårdens vaccinationsenhet i samband med vaccinationer mot covid-19 och influensa. Totalt under 2024 har 3 642 personer vaccinerats för pneumokocker på Gotland. Av dessa var 3167 personer 65+.

HPV:

Primärvårdens vaccinationsmottagning har tillsammans med barnmorskemottagningen deltagit i det nationella projektet att utrota HPV genom att erbjuda vaccinationer till kvinnor födda 1994 – 1999. Projektet förlängs under våren 2025.

Utbrott/smittspårning

Se även Bilaga 1: Statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen.

Covid-19: Under 2024 konstaterades 293 fall av covid-19 på Gotland. Totalt har 13 797 personer diagnosticerats med covid-19 på Gotland sedan den 11 mars 2020. Sjukdomsfall inom vård eller omsorg har varit föremål för insatser från vårdhygien för att kartlägga utbrott samt för rådgivning avseende förebyggande åtgärder för att minska smittspridningen.

Influensa: Säsongen 2023-2024 noterades 108 fall av influensa på Gotland, varav 88 typades som influensa A. Det kan jämföras med säsongen 2022-2023 då 165 fall av influensa konstaterades, varav 129 typades till influensa A. Säsongen 2024 – 2025 har hittills 6 personer insjuknat från och med 1 september till och med årets slut. Samtliga av dessa har typats till influensa A.

Kikhosta: Under 2024 konstaterades 12 fall av kikhosta att jämföra med de senaste 3 åren då inget fall kunnat konstateras. Tre av de insjuknade var barn i ålder 0-7 år.

TBE: Ingen person diagnosticerades med TBE (fästingburen hjärninflammation) under 2024, trots att antalet fall ökar nationellt.

Tuberkulos: Ett fall av tuberkulos har konstaterats under året, smittort okänd.

Listeria: En person drabbades av blodförgiftning orsakad av listeria, bedömt som inhemsk smitta.

Legionella: Tre fall av legionella konstaterades, samtliga smittade på Gotland. Två av fallen var av typen *L. longbeachae* som är starkt associerad till hantering av jord.

EHEC (entero-hemorrhagisk E- coli): 4 fall av EHEC diagnosticerades varav alla var vuxna. I tre fall har smittan erhållits på Gotland och i det fjärde fallet är smittort okänd.

Salmonella: 9 fall av salmonella identifierades på Gotland. 6 personer bedömdes som inhemskt smittade varav fem på Gotland. Tre personer hade smittats utomlands.

Cryptosporidier: Ett fall av cryptosporidier identifierades på ön, inhemskt smittad.

Campylobacter: 57 fall av campylobacter konstaterades under 2024. Fyra var importfall och övriga 52 fall var inhemsk smitta. För 33 fall angavs Gotland som smittort.

Hepatiter: Inga fall av Hepatit A, B, D eller E konstaterades under året. Ett nytt fall av hepatit C konstaterades, smittort okänd.

Betahemolyserande grupp A-streptokocker: 7 fall av invasiv infektion med betahemolyserande grupp A-streptokocker konstaterades under året. Alla positiva prover var från blododlingar. Det är i nivå med föregående år med 10 konstaterade fall, men en tydlig ökning jämfört med åren dessförinnan då 0-2 fall konstaterades per år.

Viral meningoencefalit utom TBE: Fem fall av viral meningoencefalit (virusorsakad hjärnhinneinflammation) konstaterades år 2024.

ESBL (Extended spectrum Betalactamase Enterobacteriaceae): 55 fall av ESBL-bildande tarmbakterier konstaterades på Gotland, vilket ligger i nivå med föregående år.

ESBL-carba (Extended spectrum Betalactamase Enterobacteriaceae med karbapenemresistens): Två fall av carbapenemase-bildande Enterobacteriaceae rapporterades under året, jämfört med totalt två fall under de 10 föregående åren. Ett av fallen var inhemsk smitta, och i det andra fallet saknas uppgift om smittland.

MRSA (meticillinresistent stafylocker): 9 fall av MRSA upptäcktes år 2024, vilket är ett lägre antal än 2023 med 17 fall. 7 av fallen år 2024 var inhemsk smitta och två importfall.

Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin: Inga fall under 2024.

VRE (vancomycinresistent enterokocker): Inga fall under 2024.

STI- gruppen och övrigt rörande STI

STI-gruppen samlar aktörer som arbetar för att hantera sexuellt överförbara sjukdomar (STI = Sexually Transmitted Infections) i Region Gotland. Smittskyddsläkaren är sammankallande.

Gruppen diskuterar statistik och strategier kring förebyggande av STI. Ett viktigt mål är att till skapa en sammanhållen STI-mottagning på Gotland.

Inom området sexuellt överförbara infektioner så diagnosticerades totalt 114 fall av klamydia under 2024. 16 fall av gonorré har noterats under året, vilket är en

fördubbling mot föregående år. Av de 16 fallen år 2024 var två personer smittade utomlands, 10 i Sverige och fyra hade okänt smittland. En ökad smittspridning av gonorré i kombination med färre fall av klamydia har även noterats nationellt. Ingen person på Gotland befanns smittad med HIV eller syfilis.

Lokala nätverk och utbildningar

Smittskyddsenheten samverkar lokalt med livsmedelsinspektörer, enheten för miljö- och hälsa och länsveterinär samt med barnhälsovård och elevhälsa.

Smittskyddssjuksköterskan har tillsammans med BHV och miljöinspektör hållit i utbildning i smittskydd och hygien för hygienombud inom förskolan.

Smittskyddssjuksköterskan har under året deltagit i smittskyddens förskolenätverk och varit stöd för två förskolor på Gotland som deltagit i pilot för diplomering enligt antibiotikasmart Sverige, Friskare förskola.

Smittskyddsläkaren och hygiensköterska har ansvarat för utbildning i smittskydd och vårdhygien till AT-läkare.

Nationella nätverk

Smittskyddsenheten samverkar med Folkhälsomyndigheten i frågor som rör smittskydd och vaccinationer.

Smittskyddsenheten samverkar med övriga regioner via SKR avseende vaccinationer mot covid-19.

Smittskyddsenhetens medarbetare har deltagit i nationella möten med Smittskyddsläkarföreningen, Smittskyddssjuksköterskornas förening samt i den nationella Smittskyddskonferensen.

Lokala riktlinjer och hemsida

Rutiner och riktlinjer har uppdaterats fortlöpande och finns i DocPoint.

Media och kommunikation

Frågor från media har framför allt gällt det epidemiologiska läget avseende luftvägsinfektioner.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Smittskyddsläkarens muntliga information till hälsa- och sjukvårdsnämnden om smittskyddsenhetens arbete sker i februari 2025.

Planerad verksamhet för 2025

Att fortsatt arbeta för att tillse god tillgång till vaccinationer i enighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Att bidra till arbetet med att ta fram en rutin för hälsosamtal och vaccinationer av personal inom vård och omsorg. Fortsatta utbildningar av hygienombud i förskolorna.

Bilaga 1: Statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen:

Sexuellt överförbara sjukdomar	2020	2021	2022	2023	2024
Gonorré	6	4	8	8	16
HIV-infektion	4	1	3	1	0
Klamydiainfektion	181	177	203	138	114
Syfilis	1	0	0	1	0

Multiresistenta bakterier	2020	2021	2022	2023	2024
Extended spectrum Betalaktamase ESBL	29	28	48	56	55
Extended spectrum Betalaktamase ESBLcarba	0	0	0	1	2
Meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)	14	26	25	17	9
Pneumokocker med nedsatt känslighet för pc	3	0	1	1	0
Vancomycinresistenta Enterokocker (VRE)	0	1	1	0	0

Hepatiter	2020	2021	2022	2023	2024
Hepatit A	0	2	0	0	0
Hepatit B	5	3	2	3	0
Hepatit C	7	7	5	4	1
Hepatit D	0	0	0	1	0
Hepatit E	0	0	0	0	0

Mag- & tarminfektioner	2020	2021	2022	2023	2024
Campylobacter	20	32	29	50	57
Cryptosporidier	3	5	2	6	1
Entamoeba histolytica	0	2	0	0	0
Enterohemorragisk E.Coli (EHEC)	3	3	1	7	4

Giardia	4	6	3	2	1
Rotavirus	0	0	1	3	2
Salmonella	6	7	2	6	10
Shigella	0	12	2	0	1
Yersinia	0	4	1	0	0

Mykobakterieinfektioner	2020	2021	2022	2023	2024
Atypiska mykobakterier	2	1	4	1	2
Tuberkulos	7	2	1	1	1

Invasiva infektioner	2020	2021	2022	2023	2024
Betahemolyserande grupp-A-streptokocker (GAS)(invasivt)	0	1	2	10	7
Haemophilus influenza (invasivt)	2	0	1	0	2
Listeria (invasivt)	1	1	1	1	1
Meningokocker (invasivt)	0	0	1	0	0
Pneumokocker (invasivt)	2	4	11	15	14

Övriga infektioner	2020	2021	2022	2023	2024
Covid-19	1865	2949	7114	467	249
Influensa A	52	9	84	113	41
Influensa B	8	0	2	40	11
Denguefeber	0	0	1	0	2
Kikhosta	1	0	0	0	12
Legionella	1	0	1	2	3
Malaria	0	0	0	0	1
Q-feber	0	0	0	0	1
TBE (Fästingburen encefalit)	0	1	1	0	0

Tetanus (Stelkramp)	0	0	0	0	0
Trikinos	0	0	0	0	0
Vibrioinfektion exl. Kholera	1	1	0	0	0
Viral meningoencefalit	0	4	4	2	5
Totalt	2228	3293	7565	957	625
Totalt förutom covid-19	363	344	451	490	376